

ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨЛИЙН ТОГТООЛ

20 26 оны 01 сарын 26 өдөр

Дугаар 04

Улаанбаатар хот

Зорилтот өрхийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих,
амьжиргааг дээшлүүлэх хөтөлбөр батлах тухай

Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.8, 23 дугаар зүйлийн 23.1.11 дэх заалт, Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 2.1.3.8 дахь заалт, Засгийн газрын 2025 оны 236 дугаар тогтоолоор баталсан “Эдийн засгийн өсөлтийг иргэддээ хүргэх 300 хоногийн ажлын төлөвлөгөө”-ний 1.2.11 дэх заалтыг тус тус үндэслэн ТОГТООХ нь:

1.Зорилтот өрх, иргэний хэрэгцээ, санаачилга, боломжид тулгуурлан өрхийн амьжиргааг дээшлүүлэх, орлогын эх үүсвэртэй болгох, санхүү, эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын цогц үйлчилгээнд хамруулах, хөдөлмөрийн чадвартай, ажил олоход хүндрэлтэй гишүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих замаар зорилтот өрхийн бие даан амьдрах чадавхыг тасралтгүй сайжруулах зорилго бүхий “Зорилтот өрхийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, амьжиргааг дээшлүүлэх” хөтөлбөрийг хавсралт ёсоор баталсугай.

2.Энэхүү хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангаж ажиллахыг Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны Нийгмийн халамжийн бодлогын газрын дарга Ю.Отгонбилэг, тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Салбарын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газрын дарга Д.Ренчиндорж, Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн 2026 онд батлагдсан төсвийн хүрээнд санхүүжилтийг хуваарилан, үйл ажиллагааны хэрэгжилтийн үр дүнг шалгуур үзүүлэлтийн дагуу тайлагнаж, хяналт тавьж ажиллахыг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газрын даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч З.Бауыржан нарт тус тус даалгасугай.

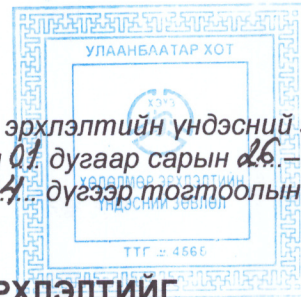
3.Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлж, хамтран ажиллахыг холбогдох байгууллагууд, Хөдөлмөр эрхлэлтийн аймаг, дүүргийн зөвлөл, Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтсийн дарга нарт тус тус даалгасугай.

ДАРГА

Т.АУБАКИР

Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндэсний зөвлөлийн
2026 оны 01 дугаар сарын 26-ны өдрийн
04 дүгээр тогтоолын хавсралт

ЗОРИЛТОТ ӨРХИЙН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙГ ДЭМЖИХ, АМЬЖИРГААГ ДЭЭШЛҮҮЛЭХ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Ерөнхий Ассамблейн 2015 оны 70 дугаар чуулганаар Тогтвортой хөгжлийн зорилтыг баталж, “ядуурлын бүх хэлбэрийг эцэс болгох”-оор тунхагласан.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 2.1.3.8-д “Халамжаас хөдөлмөрт шилжих бодлоготой уялдуулан хөдөлмөр эрхлэлт, нийгмийн үйлчилгээний эрх зүйн орчныг шинэчилж, ядуурлыг бууруулах бодлого баримтална.”, Засгийн газрын 2025 оны 236 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Эдийн засгийн өсөлтийг иргэддээ хүргэх 300 хоногийн ажлын төлөвлөгөө”-нд “Зорилтот 5000 өрхийн гишүүдийн амьжиргааг дэмжих, хөдөлмөр эрхлэлт, орлогыг нэмэгдүүлэх, нийгмийн суурь үйлчилгээнд холбон зуучлах” арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр тусгасан.

Монгол Улсын ядуурлын түвшин 2022 онд 27.1 хувь болж, 913.7 мянган хүн ядуурлын шугамаас доогуур хэрэглээтэй амьдарч байна. Хөдөө орон нутгийн хүн амын 35.5 хувь нь ядуурлын шугамаас бага хэрэглээтэй байгаа бол хот суурин газарт 23.0 хувь байна. Ядуурлын шалтгаан нь иргэдийн мэдлэг, боловсрол, ур чадвар, хөдөлмөрийн хандлагын дутагдалтай байдал, эрүүл мэнд, амьдралын нөхцөл боломж муу зэрэг олон шалтгаанаас үүдэлтэй байгааг харгалзан ядуурлын түвшингээс доогуур орлоготой өрх, иргэдийн амьжиргааны нөхцөл байдал, эрэлт хэрэгцээ, чадавх боломжид тохирсон ажилгүйдлийг бууруулах, ядуурлаас гаргахад чиглэсэн цогц арга хэмжээ хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна.

Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамнаас Монгол Улсын урт болон дунд хугацааны бодлогын баримт бичигт туссан зорилтыг хэрэгжүүлэх, халамжаас-хөдөлмөрт бодлогын хүрээнд зорилтот өрхийн гишүүдийг чадавхжуулах, бие даан амьдрахад нь дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор олон улсад туршигдаж, үр дүнд хүрсэн “Төгсөлтийн аргачлал туршилтын хөтөлбөр”-ийг Азийн хөгжлийн банкны дэмжлэгтэйгээр 2022-2025 онд нийслэлийн Сонгинохайрхан, Баянзүрх, Чингэлтэй дүүрэгт хэрэгжүүлсэн.

Уг хөтөлбөрийн загвар, сайн туршлагад үндэслэн Зорилтот өрхийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, амьжиргааг дээшлүүлэх хөтөлбөр (цаашид “хөтөлбөр” гэх)-ийг 2026-2027 онд 2 жилийн хугацаанд хэрэгжүүлнэ.

Хоёр. Хөтөлбөрийн зорилго

Зорилтот өрх, иргэний хэрэгцээ, санаачилга, боломжид тулгуурлан өрхийн амьжиргааг дээшлүүлэх, орлогын эх үүсвэртэй болгох, санхүү, эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгаалал зэрэг цогц үйлчилгээнд хамруулах, хөдөлмөрийн чадвартай, ажил олоход хүндрэлтэй гишүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих замаар өрхийн бие даан амьдрах чадавхыг тасралтгүй сайжруулахад оршино.

Гурав.Хөтөлбөрийн зорилт

3.1.Хөтөлбөрийн зорилгыг дараах зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлнэ:

3.1.1.өрхийн хөдөлмөрийн насны гишүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлж, өрхийн амьжиргааны түвшинг дээшлүүлэх;

3.1.2.өрхийн гишүүдийн сөрөг зан үйл, дадал хэвшлийг өөрчилж, гэр бүлийн эерэг, таатай харилцааг төлөвшүүлэх;

3.1.3.нийгмийн халамжийн дэмжлэг, туслалцаа шаардлагатай өрхийн гишүүдэд үйлчилгээг хүргэх;

3.1.4.өрхийн гишүүдийг боловсрол, эрүүл мэнд болон нийгмийн суурь үйлчилгээнд хамруулах, амьдрах орчныг сайжруулах.

Дөрөв.Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зарчим

4.1. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд дараах зарчмыг баримтална:

4.1.1.өрхийн хэрэгцээ, гишүүдийн оролцоо, санаачилга, чадвар, боломжийг харгалзах;

4.1.2.орон нутаг, олон нийт, салбар дундын оролцоонд тулгуурлан үйлчилгээг цогц байдлаар үзүүлэх;

4.1.3.хөтөлбөрийн үйл ажиллагаа ил тод, нээлттэй байх;

4.1.4.хувь хүний нэр төрд хүндэтгэлтэй хандах, хүний эрхийг дээдлэх, жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах;

4.1.5.хувь хүн, өрхийн мэдээллийн аюулгүй байдал, нууцлалыг хадгалах.

Тав.Хөтөлбөрт хамрагдах өрхийг сонгох

5.1.Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 3.1.2-т заасан нийгмийн халамжийн дэмжлэг, туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхөөс улсын хэмжээнд 5000 өрхийг хөтөлбөрт хамруулна.

5.2.Хөтөлбөрт хамрагдах өрх нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

5.2.1.16-60 насны хөдөлмөрийн чадвартай иргэнтэй байх эсхүл Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хуулийн 3.1.7-д заасан хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, хорих ангиас суллагдсан болон хөдөлмөрийн насанд хүрээд асрамжийн газраас гарсан иргэн, 6 сараас дээш хугацаагаар ажил олж чадахгүй байгаа иргэнтэй байх;

5.2.2.хөдөлмөр эрхлэх, амьжиргаагаа дээшлүүлэх, хөгжих хүсэл сонирхлоо илэрхийлсэн байх.

5.3.Энэ хөтөлбөрийн 6.7-д заасан аймаг, дүүргийн ажлын хэсэг нь хөтөлбөрийн хавсралтаар баталсан тухайн аймаг, дүүрэгт хамаарах зорилтот өрхийн тоог сум, хороонд хуваарилахдаа дэд бүтэц, байршил, хүн ам, үйлдвэрлэл үйлчилгээ, ажлын байрны төвлөрөл, ядуурал, ажилгүйдлийн түвшинг харгалзана.

5.4.Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь энэ хөтөлбөрийн 5.3-д заасан сум, хорооны өрхийн тоог үндэслэн Өрхийн мэдээллийн нэгдсэн сангаас өрхийн нөхцөл байдал, хөгжих боломж зэргийг харгалзан ажлын хэсэг сонгох боломжтой нөөц бүхий тоогоор өрхийн жагсаалтыг гаргана.

5.5.Хэрэв хөтөлбөрт хамрагдахаар сонгогдсон өрх татгалзсан тохиолдолд хөтөлбөрийн 5.4-т заасан нөөц өрхөөс нөхөн хамруулж болно.

Зургаа.Удирдлага, зохион байгуулалт

6.1.Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг удирдан чиглүүлэх, мэргэжил арга зүйн удирдлагаар хангах, хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явцад хяналт тавих үүрэг бүхий “Удирдах хороо”-г Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын тушаалаар байгуулж ажиллана. Удирдах хорооны нарийн бичгийн дарга нь Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газрын дарга байна. Удирдах хороо нь дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

6.1.1.улиралд нэгээс доошгүй удаа хуралдаж, хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явц, тулгамдсан асуудалтай танилцах, шийдвэрлэх;

6.1.2.хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх хүрээнд Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар болон энэ хөтөлбөрийн 6.3-т заасан аймаг, дүүргийн ажлын хэсэгт зөвлөмж, чиглэл өгч, хамтран ажиллах;

6.1.3.хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах жилийн төлөвлөгөөг батлах.

6.2.Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар нь хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг улсын хэмжээнд хариуцан зохион байгуулж, аймаг, дүүргийн ажлын хэсгийг мэргэжил арга зүйн удирдлагаар хангах хүрээнд дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

6.2.1.өрхийн хөгжлийн төлөвлөгөөний загвар, хяналт тавих аргачлал, заавар, хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангийн маягыг хууль тогтоомжид заасны дагуу баталж мөрдүүлэх;

6.2.2.хөтөлбөрт хамрагдах өрхтэй ажиллах зөвлөхийг бэлтгэх, сургах;

6.2.3.хөтөлбөрт хамрагдах өрхтэй ажиллах зөвлөхийн ажлын гүйцэтгэлийг тогтмол хянах, тайлагнах, үнэлэх тогтолцоог бүрдүүлэх;

6.2.4.аймаг, дүүргийн ажлын хэсэг, сум, хорооны ажлын багийн гишүүдийг чадавхжуулах, сургалт зохион байгуулах, гүйцэтгэлийг хянах, үйл ажиллагааг тасралтгүй сайжруулах;

6.2.5.хөтөлбөрийг улсын хэмжээнд нэгдсэн арга зүйгээр хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх, оролцогч талуудыг чадавхжуулах сургалт зохион байгуулах байгууллагыг сонгох, гэрээлэн гүйцэтгүүлэх;

6.2.6.хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд оролцох сургалтын байгууллагыг сонгон шалгаруулах, сургалтын байгууллагын гүйцэтгэлд хяналт тавих, сургалтын чанарыг хангуулах;

6.2.7.өрхийн дэвтэр, маягт, гарын авлага, бусад хэрэглэгдэх материалыг боловсруулах, хэвлүүлэх;

6.2.8.хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явцад үүсэж болзошгүй эрсдэлийг тодорхойлох, урьдчилан сэргийлэх, гомдол, санал хүсэлтийг хүлээн авах, шийдвэрлэх механизмыг хэрэгжүүлэх.

6.3.Аймаг, дүүргийн Засаг даргын Тамгын газрын нийгмийн хөгжлийн хэлтсийн даргаар ахлуулсан аймаг, дүүргийн эрүүл мэнд, боловсрол, насан туршийн боловсрол, гэр бүл, хүүхдийн хөгжил, хамгаалал, онцгой байдал, цагдаа зэрэг байгууллагын удирдлагаас бүрдсэн ажлын хэсэг хөтөлбөрийг орон нутагт хэрэгжүүлэх, шаардлагатай зөвлөмж, шийдвэрээр хангаж ажиллана. Ажлын хэсгийн нарийн бичгийн дарга нь аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтсийн дарга байна.

6.4.Аймаг, дүүргийн ажлын хэсэг хөтөлбөрийг орон нутагт хэрэгжүүлэх талаар дараах чиг үүргийг гүйцэтгэнэ:

6.4.1.хөтөлбөрт хамрагдах зорилтот өрхийн жагсаалтыг батлах;

6.4.2.тухайн аймаг, дүүргийн хөтөлбөрт хамрагдсан өрхийн тоо, байршлыг харгалзан нэг зөвлөх 20-30 өрхтэй ажиллахаар зөвлөхийн тоог гаргах;

6.4.3.хөтөлбөрийг орон нутгийн төр, төрийн бус байгууллагын үйл ажиллагаатай уялдуулах, өрхөд тулгамдаж буй асуудал, хэрэгцээ, орон нутгийн нөөцөд үндэслэн шаардлагатай цогц дэмжлэг, арга хэмжээг зохион байгуулж хэрэгжүүлэх;

6.4.4.сум, хорооны ажлын багийг чадавхжуулах, сургалт зохион байгуулах, ажлын багийн гүйцэтгэлийг хянах, үйл ажиллагааг тасралтгүй сайжруулах;

6.4.5.зөвлөх болон өрхүүд, ажлын баг, ажлын хэсгийн туршлага солилцох арга хэмжээг зохион байгуулах, хөтөлбөрийн төгсгөлд "Өрх төгсөлтийн арга хэмжээ" зохион байгуулах;

6.4.6.хөтөлбөрт хамрагдсан өрхийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн борлуулалтыг дэмжих, борлуулалтын цэг ажиллуулах, үзэсгэлэн зохион байгуулах;

6.4.7.өрхийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих чиглэлээр орон нутгийн ажил олгогч байгууллага, аж ахуйн нэгж, хувийн хэвшилтэй хамтран ажиллаж, өрхүүдийг ажлын байранд холбон зуучлах, шаардлагатай дэмжлэг үзүүлэх;

6.4.8.хөтөлбөрийн хүрээнд идэвхтэй хамтран ажилласан, өрхийн гишүүдийг тогтвортой ажлын байраар хангасан ажил олгогч, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг олон нийтэд сурталчлах, сайн туршлагыг түгээн дэлгэрүүлэх арга хэмжээг санаачлан хэрэгжүүлэх.

6.5.Ажлын хэсэг нь аймаг, дүүргийн түвшинд сард 1 удаа /сум хорооны түвшинд 14 хоногт нэг удаа/ танхим болон цахимаар хуралдаж, ажлын явц, тулгамдаж буй асуудал, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар хэлэлцэн шийдвэрлэнэ.

6.6.Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх талаар дараах чиг үүргийг гүйцэтгэнэ:

6.6.1.хөтөлбөрт хамрагдах өрхийн мэдээллийг нэмэлт нөөцтэйгөөр бэлтгэн ажлын хэсэгт танилцуулах;

6.6.2.өрхтэй ажиллах зөвлөх (цаашид "зөвлөх" гэх)-ийг сонгон, Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас санхүүжүүлж, гэрээгээр ажиллуулах;

6.6.3.сум, хорооны нийгмийн ажилтан, зөвлөх, өрхийн гишүүд хамтран боловсруулсан өрхийн хөгжлийн төлөвлөгөө болон өрхийн хөдөлмөрийн насны иргэний хөдөлмөр эрхлэлтийн хувийн төлөвлөгөөг баталгаажуулах;

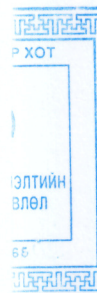
6.6.4.зөвлөхийг сургах, чадавхжуулах, ажлын гүйцэтгэл, үр дүнг тогтмол үнэлэх, мэргэжил арга зүйн зөвлөмж өгөх;

6.6.5.хөтөлбөрт хамрагдсан өрхийн гишүүдийг хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээ, өрхийн үйлдвэрлэл, аж ахуй эрхлүүлэх чиглэлийг сонгохдоо тухайн орон нутгийн онцлог, зах зээлийн эрэлт, хэрэгцээнд үндэслэх;

6.6.6.хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явц, зөвлөх, сум, хорооны нийгмийн ажилтан, ажлын багийн үйл ажиллагааны тайлан мэдээллийг сар, улирал, жилээр нэгтгэн дүгнэж, аймаг, дүүргийн ажлын хэсэг болон холбогдох дээд шатны байгууллагад тайлагнах;

6.6.7.хөтөлбөрт хамрагдсан өрх бүрийн өрхийн хөгжлийн төлөвлөгөө, хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, орлогын өөрчлөлт, хяналт үнэлгээний бусад үзүүлэлтүүд, өрхөд тулгамдаж буй асуудлын мэдээллийг нэгтгэн хянах, дүн шинжилгээ хийх, шаардлагатай дэмжлэгийг санал болгох;

6.6.8.өрхийн хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх зорилгоор орон нутгийн хувийн хэвшил, аж ахуйн нэгж, байгууллагатай хамтран ажиллаж, ажлын байранд холбон зуучлах, ажлын байртай холбоотой мэдээллээр хангах;

6.6.9.хөтөлбөрийн өрхийн үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнийг борлуулах ажлын байрыг бий болгож, борлуулалтын сувгийг нэмэгдүүлэх, зах зээлд холбон зуучлах дэмжлэг үзүүлэх;

6.6.10.хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явцад өрхөд үүсэж болзошгүй эрсдэлийг илрүүлэх, гомдол, санал хүлээн авах, шийдвэрлэх.

6.7.Сум, хорооны Засаг даргаар ахлуулан эрүүл мэндийн төвийн эмч, цагдаа, сургуулийн нийгмийн ажилтан зэрэг төрийн болон төрийн бус байгууллагын төлөөллийн оролцоотой ажлын баг ажиллана. Ажлын багийн нарийн бичгийн дарга нь сум, хорооны хөдөлмөр эрхлэлт, халамжийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн байна.

6.8.Сум, хорооны ажлын баг нь хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хүрээнд дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

6.8.1.сонгогдсон өрхийг хөтөлбөрийн зорилго, хүлээгдэж буй үр дүн, өрхийн үүрэг оролцоо зэрэг холбогдох мэдээллээр бүрэн хангах;

6.8.2.хөтөлбөрт хамрагдсан өрх бүрд нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөр эрхлэлт, амьжиргааг дэмжих үйлчилгээг уялдуулан, цогцоор хүргэх, өрхийн хөгжлийн төлөвлөгөө, түүнд тусгасан хөдөлмөр эрхлэх хувийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангаж ажиллах;

6.8.3.өрхтэй ажиллах зөвлөхийн өдөр тутмын үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх, өрхийн ахиц, үр дүнгийн мэдээллийг цуглуулах, нэгтгэх;

6.8.4.хөтөлбөрийн хүрээнд өрхөд тулгамдаж буй асуудал, хэрэгцээг тодорхойлон, холбогдох байгууллага, үйлчилгээтэй холбон зуучлах;

6.8.5.өрхийн орлогын эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих чиглэлээр орон нутгийн нөөц боломжид тулгуурласан арга хэмжээг хэрэгжүүлэх;

6.8.6.өрхийн үйлдвэрлэл, бичил бизнесийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх, шаардлагатай тохиолдолд зах зээл, борлуулалтын сувагтай холбон зуучлах;

6.8.7.хөтөлбөрийн хэрэгжилттэй холбоотой анхан шатны тайлан, мэдээллийг тогтсон хугацаанд бэлтгэн аймаг, дүүргийн ажлын хэсэгт тайлагнах;

6.8.8.хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явцад үүсэж болзошгүй эрсдэл, хүндрэл, гомдол, санал хүсэлтийг бүртгэх, шийдвэрлэх, ажлын хэсэгт мэдээлэх;

6.8.9.өрхийн ахиц, өөрчлөлтийг үнэлэх, өрх төгсөлтийн шалгуурт хүрэхэд дэмжлэг үзүүлэх, өрх төгсгөх талаар санал гаргах.

6.9.Өрхийн гишүүдийг чадавхжуулах, хөгжүүлэх, орон нутгийн нөөц, үйлчилгээтэй холбон зуучлах, бие даан амьдрах чадавхыг нь дэмжих, өрхийн ахиц, амьжиргааны түвшин, дадал, хандлагын зэрэг өөрчлөлтийг бий болгох чиг үүрэг бүхий энэ хөтөлбөрийн 6.4.2-т заасан зөвлөх нь дараах үүрэгтэй ажиллана:

6.9.1.өрхийн гишүүдийн ур чадвар нөөц, хөдөлмөр эрхлэх боломжийг илрүүлж сум, хорооны нийгмийн ажилтантай хамтарч өрхийн нөхцөл байдлын үнэлгээ, хөдөлмөр эрхлэх чадварын үнэлгээг хийх;

6.9.2.өрхийн гишүүдийг идэвхжүүлэх, нийгмийн амьдралд оролцуулж өөртөө итгэх итгэл, хариуцлагыг нэмэгдүүлэх, тэдний зан үйл, хандлагыг өөрчлөх чиглэлээр зөвлөн дэмжих, сургах, чадавхжуулах;

6.9.3.өрхийг нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөр эрхлэлт, эрүүл мэнд, боловсрол, санхүүгийн болон бусад холбогдох үйлчилгээ арга хэмжээнд холбон зуучлах;

6.9.4.өрхийн ахиц, үр дүн, өрхөд гарч буй өөрчлөлт, орлого, зарлага, эрсдэлийг хамт дүгнэх, үр дүнг тогтмол хэмжих, хянах, тайлагнах;

УЛААНБААТАР ХС

ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ
ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨ

ТТГ - 4666

6.9.5.өрхийн хөгжлийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд өрхөд өдөр тутмын зөвлөмж, дэмжлэг үзүүлж, хэрэгжилтийн явцыг баримтжуулах;

6.9.6.өрхийн бизнес, орлогын эх үүсвэрийг тогтвортой хөгжүүлэх, санхүүгийн сахилга бат, хуримтлалын бүлэг байгуулах, сургах, хуримтлал хийх дадлыг хэвшүүлэх, өрх хооронд туршлага солилцох, хамтарч ажиллахад нь дэмжлэг үзүүлэх, чиглүүлэх;

6.9.7.өрхийн үйлдвэрлэл, бичил бизнесийн үйл ажиллагааг зах зээл, борлуулалт, ажлын байр, сургалттай холбон зуучлахад дэмжлэг үзүүлэх;

6.9.8.өрх төгсөлтийн шалгуурт хүрэх явцыг тогтмол үнэлж, төгсөлтөд бэлтгэх, төгсөлтийн үнэлгээ, арга хэмжээнд өрхүүдээ зохион байгуулж оролцуулах;

6.9.9.хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явцад илэрсэн асуудал, бэрхшээл, эрсдэл, гомдол, санал хүсэлтийг холбогдох шатанд мэдээлж, шийдвэрлэхэд дэмжлэг үзүүлэх;

6.9.10.хөтөлбөрийн хүрээнд шаардлагатай тайлан, мэдээллийг сум, хороо болон аймаг, дүүргийн холбогдох байгууллагад хугацаанд нь хүргүүлэх.

6.10.Зөвлөх нь эмч, багш, сувилагч, нийгмийн ажилтан, сэтгэл зүйч, эрх зүйч зэрэг мэргэжилтэй байвал давуу тал болно. Төгсөлтийн аргачлал туршилтын хөтөлбөрт хамрагдсан өрхийн гишүүний хүсэлт, туршлагыг харгалзан зөвлөхөөр сонгон ажиллуулж болно.

6.11.Хөтөлбөрт хамрагдах өрхтэй ажиллах зөвлөхийн нэг сарын цалинг 800.0 мянган төгрөг, ахлах зөвлөхийн нэг сарын цалинг 1.0 сая төгрөгөөр тооцож Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас санхүүжүүлнэ.

6.12.Зөвлөх нэг өрхөд сард 4-өөс доошгүй удаа зочлох ба тухайн хөтөлбөр хэрэгжиж буй сум, хорооны ажлын баг, нийгмийн ажилтан зөвлөхөд дэмжлэг үзүүлж, хамтран ажиллана.

Долоо.Хөтөлбөрийн зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах

7.1.Хөтөлбөрт хамрагдах өрхийн гишүүнийг Өрхийн хөгжлийн төлөвлөгөөнд үндэслэн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих дараах үйлчилгээ, арга хэмжээнд хамруулна:

7.1.1.хөдөлмөр эрхлэх чадварыг үнэлэх (профайлинг);

7.1.2.хөдөлмөр эрхлэх хувийн төлөвлөгөө боловсруулах;

7.1.3.ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох зөвлөгөө өгөх;

7.1.4.суурь ур чадварын сургалтад хамруулах;

7.1.5.түр болон байнгын ажилд зуучлах;

7.1.6.ажлын байранд дагалдуулан сургах;

7.1.7.мэргэжлийн сургалтад хамруулж, мэргэжил олгох;

7.1.8.бизнес инкубацийн үйлчилгээнд хамруулах;

7.1.9.санхүүгийн дэмжлэг олгох;

7.1.10. жижиг зээл олгох;

7.1.11.“Дагалдан ажиллаж хөдөлмөрт шилжих нь” зэрэг гадаад, дотоодын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төсөл, хөтөлбөрт хамруулах;

7.1.12.бусад.

7.2.Өрхийн гишүүдийн сөрөг зан үйл, хандлагыг өөрчилж, гэр бүлийн зэрэг, таатай харилцааг төлөвшүүлэх чиглэлээр Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээний хүрээнд болон сум, хорооны ажлын баг, аймаг дүүргийн ажлын хэсэг дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ:

7.2.1.нөхцөл байдлын үнэлгээ хийх, өрхийн хөгжлийн төлөвлөгөө боловсруулахад дэмжлэг үзүүлэх;

7.4.4.сургуулийн өмнөх насны хүүхдийг сургуулийн өмнөх боловсролд, сургуулийн насны хүүхдийг ерөнхий боловсролын сургуульд бүрэн хамруулах, дотуур байрны болон өдөр өнжүүлэх үйлчилгээнд хамруулах;

7.4.5.сургууль завсардсан хүүхэд болон өрхийн гишүүдийг насан туршийн боловсролын байгууллагын сургалтад хамруулах, дүйцүүлэх хөтөлбөрөөр боловсрол нөхөн олгох;

7.4.6.их, дээд сургуульд суралцах эрх авсан гишүүдийг сургалтын тэтгэлэг, зээлд хамруулахад холбон зуучлах;

7.4.7.хууль тогтоомжоор эрх үүсэж байгаа бол ус, дулаан, цахилгааны хөнгөлөлтөд холбон зуучлах, төсөл хөтөлбөрт хамруулах;

7.4.8.ариун цэврийн байгууламж, усны сав, гар угаах, зуухны нөхцөлөө сайжруулах сургалт, зөвлөгөө өгөх, дэмжлэг үзүүлэх;

7.4.9.ахуйн осол аваар, гал түймэр гарах эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх сургалт зөвлөгөөнд хамруулах, гамшгийн эрсдэлийг бууруулах, үнэлгээ хийх.

Найм.Хөтөлбөрийн хяналт үнэлгээ

8.1.Сум, хорооны ажлын баг хөтөлбөрт хамрагдсан өрхийн цахим систем дэх мэдээлэл, өрхийн нөхцөл байдалд үндэслэн өрхийн ахицын үнэлгээг улирал тутам шалгуурын дагуу гаргаж, хяналт тавьж ажиллана:

8.1.1.аймаг, дүүргийн ажлын хэсэг нь хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хийсэн хяналт үнэлгээний хагас жилийн тайланг маягтын дагуу нэгтгэн тухайн жилийн 7 дугаар сарын 05-ны өдрийн дотор, жилийн эцсийн тайланг дараа оны 1 дүгээр сарын 10-ны өдрийн дотор тус тус гарган Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газарт хүргүүлэх;

8.1.2.Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар нь хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хагас жилийн тайланг 7 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор, жилийн эцсийн тайланг дараа оны 1 дүгээр сарын 15-ны өдрийн дотор маягтын дагуу улсын хэмжээнд нэгтгэн дүн шинжилгээ хийж Удирдах хороонд танилцуулах;

8.1.3.Хүн ам, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сургалт, судалгааны хүрээлэн нь хөтөлбөрт хамрагдсан өрхийн амьжиргаа, орлого, хөдөлмөр эрхлэлт, зан үйлийн өөрчлөлт, тогтвортой байдал зэргийг үнэлэх мөшгөх судалгааг жил бүрийн 3 дугаар сарын 01-ний дотор хийж, Удирдах хороонд танилцуулах.

8.2.Өрхийн ахиц, бие даан амьдрах чадавх хангагдсан нь ахицын үнэлгээгээр тогтоогдсон тохиолдолд хөтөлбөрт хамрагдсан өрхийг хугацаанаас өмнө төгсгөж болно.

Ес. Хүрэх үр дүн, шалгуур үзүүлэлт

9.1.Хөтөлбөрийн үр дүнг дараах үзүүлэлтээр хэмжинэ:

9.1.1.ажилд зуучлуулсан хүний тоо, түүнээс 6-аас дээш сар тогтвортой хөдөлмөр эрхэлсэн хувь;

9.1.2.мэргэжлийн сургалтад хамрагдсан хүний тоо;

9.1.3.санхүүгийн дэмжлэг, жижиг зээлд хамрагдсан өрхийн тоо;

9.1.4.гэр бүлийн хөгжлийн үйлчилгээнд хамрагдсан өрхийн тоо;

9.1.5.Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээнд хамрагдсан өрх, иргэний тоо;

9.1.6.өрхийн ахицын хувь;

9.1.7.олон нийтийн үйл ажиллагаанд (спорт, урлаг, нийтийг хамарсан бусад арга хэмжээ г.м) тогтмол оролцдог болсон өрхийн хувь;

9.1.8.бусад.

9.2.Хөтөлбөрт хамрагдсан өрхүүдийн ахицыг дараах 10 шалгуур үзүүлэлтээр улирал бүр үнэлнэ:

9.2.1.нийгмийн суурь үйлчилгээ боловсрол, эрүүл мэндийн үйлчилгээнд тогтмол хамрагдаж байгаа байдал;

9.2.2.ур чадвараа дээшлүүлсэн эсвэл шинэ ур чадвар эзэмшсэн байдал;

9.2.3.Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээний хүрээнд авсан хөрөнгийг үр дүнтэй ашиглаж буй байдал;

9.2.4.өрхийн дундаж орлого нэмэгдэж буй байдал;

9.2.5.дундын хуримтлалын бүлэгт хамрагдаж, тогтмол хадгаламж үүсгэж буй байдал;

9.2.6.санхүүгийн үйлчилгээнд хамрагдан зээл авсан байдал;

9.2.7.хөтөлбөрийн хүрээнд олон нийтийн үйл ажиллагаанд хамрагдаж оролцсон байдал;

9.2.8.өрхийн хөгжлийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж буй байдал;

9.2.9.амьдрах ур чадвар, хөдөлмөр эрхлэлт, гэр бүлийн сургалтад хамрагдсан байдал;

9.2.10.нийгмийн хамгааллын арга хэмжээнд хамрагдсан байдал.

Арав.Санхүүжилт

10.1.Энэ хөтөлбөрийн 6.2.2, 6.2.5, 6.11, 7.1-д заасан арга хэмжээг Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас санхүүжүүлнэ.

10.2.Энэ хөтөлбөрийн 7.2.1-7.2.5-д заасан үйлчилгээ, арга хэмжээг Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээний зардлаас санхүүжүүлнэ.

10.3.Энэ хөтөлбөрийн 7.3.1-д заасан арга хэмжээг Нийгмийн даатгалын сангаас, 7.3.2-т заасан арга хэмжээг Нийгмийн халамжийн сангаас тус тус санхүүжүүлнэ.

10.4.Энэ хөтөлбөрийн 7.2.8, 7.3.3, 7.3.4-т заасан арга хэмжээг гэр бүл, хүүхэд хөгжил хамгааллын хөтөлбөрийн зардлаас санхүүжүүлнэ.

10.5.Энэ хөтөлбөрийн 10.1-10.4-т заасан арга хэмжээний санхүүжилтээс бусад арга хэмжээг орон нутгийн төсөв, аймаг, дүүргийн Засаг даргын нөөц сан, эрүүл мэндийн даатгалын сан, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, архидан согтуурахтай тэмцэх сан, боловсролын үйлчилгээний төсөв болон олон улсын байгууллагын төсөл, санхүүжилт, хувийн хэвшлийн хандив тусламж зэрэг эх үүсвэрээс санхүүжүүлнэ.

**ЗОРИЛТОТ ӨРХИЙН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙГ
ДЭМЖИХ, АМЬЖИРГААГ ДЭЭШЛҮҮЛЭХ ХӨТӨЛБӨРТ
ХАМРАГДАХ ӨРХИЙН ТОО**

№	Аймаг нийслэл	Бүс нутаг	Ядуурлын түвшин 2022 он	Монгол улсын өрхийн тоо (2024 он)	Нийт сонгох өрхийн тоо
1	Баянзүрх	Улаанбаатарын бүс	21.6	131,827	590
2	Сонгинохайрхан			96,524	480
3	Хан-Уул			76,857	380
4	Баянгол			71,371	350
5	Сүхбаатар			40,445	200
6	Чингэлтэй			36,857	180
7	Налайх			10,991	70
8	Багануур			8,952	50
9	Багахангай			1,293	20
10	Баян-Өлгий	Баруун бүс	36.5	26,526	200
11	Говь-Алтай			16,413	80
12	Завхан			21,689	110
13	Увс			22,947	110
14	Ховд			24,570	120
15	Архангай	Хангайн бүс	33.5	28,296	140
16	Баянхонгор			27,305	130
17	Булган			19,157	100
18	Өвөрхангай			34,599	170
19	Хөвсгөл			40,352	200
20	Орхон			30,349	150
21	Говьсүмбэр	Төвийн бүс	24.6	5,485	60
22	Дорноговь			21,801	100
23	Дундговь			14,956	80
24	Өмнөговь			26,075	130
25	Сэлэнгэ			30,332	150
26	Төв			28,896	140
27	Дархан-Уул			30,782	150
28	Дорнод	Зүүн бүс	35.3	25,633	130
29	Хэнтий			26,043	130
30	Сүхбаатар			19,700	100
Нийт			30.3	997,023	5000